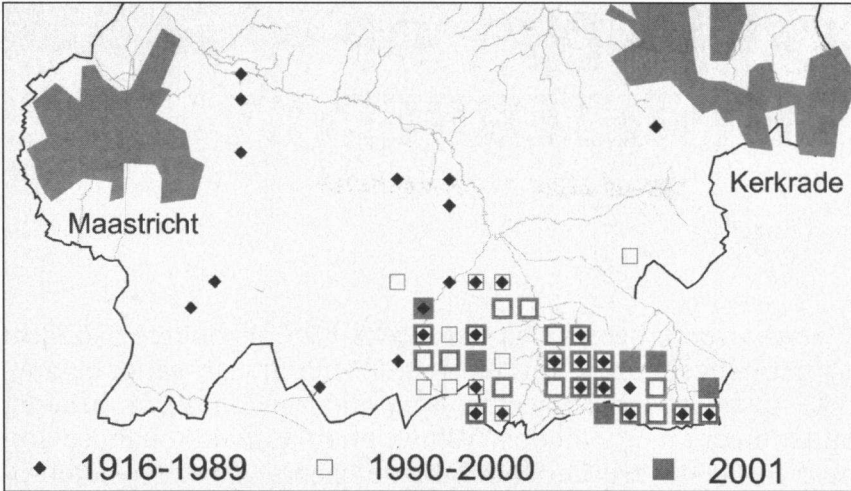

HAZELMUIZEN IN DE PEILING

Martijn Boonman, Ruud Foppen & Ludy Verheggen

Tijdens onderzoek door vrijwilligers in de jaren '90 ontstond het vermoeden dat het verspreidingsgebied van de hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*) flink afgenomen is in Nederland (Foppen *et al.*, 1995). De soort kon niet worden teruggevonden in de gebieden waar oude waarnemingen van bekend zijn (Van Laar 1984). Er werden in deze periode weliswaar zo'n 700 nestvondsten gedaan maar het potentiële leefgebied werd niet geheel onderzocht. Om meer inzicht te krijgen in de status van de hazelmuis, de begrenzing van het actuele leefgebied en voor een betere onderbouwing van het soortbeschermingsplan, werd in 2001 in opdracht van Ministerie LNV een vlakdekkende inventarisatie uitgevoerd naar het voorkomen van de hazelmuis in Nederland (Verheggen, 2002).

Figuur 1 Presentie van de hazelmuis in Zuid-Limburg op kilometerhokniveau voor de perioden 1916-1989, 1990-2000 en 2001 op basis van historische verspreidingsgegevens (van Laar 1984; Foppen et al. 1995; Foppen & Verheggen ongepubl. gegevens) en de actuele gegevens van 2001.

Door acht personen werden 41 telgebieden onderzocht met een totale tijdsbesteding van 487 uur.

In totaal werden 237 hazelmuisnesten gevonden, verspreid over twaalf deelpopulaties. Sinds de eerste helft van de vorige eeuw bedraagt de achteruitgang van de hazelmuis op kilometerhokniveau 48%. Sinds de afgelopen twee decennia is deze achteruitgang 20% (figuur 1). De gebieden waar de hazelmuis verdwenen is, liggen aan de noordrand van het verspreidingsgebied. Deze resultaten geven aan dat de hazelmuis sterker achteruit gegaan is dan eerder gedacht en dat de soort in feite op de rode lijst in de categorie *bedreigd* geplaatst zou moeten worden in plaats van in de huidige categorie *gevoelig*.

Uit monitoringonderzoek is duidelijk geworden dat 2001 geen goed jaar was voor de hazelmuis, met beduidend minder nesten dan in andere jaren (Foppen & Verheggen, ongepubl.). Deze fluctuaties, die een bekend verschijnsel zijn bij de hazelmuis, worden waarschijnlijk veroorzaakt door verschillen in weer en voedselaanbod tussen de jaren. Dit gegeven was een belangrijke aanleiding voor de Provincie Limburg om een aantal gebieden in 2002 opnieuw te laten onderzoeken. Op deze manier kon meer zekerheid verkregen worden over de achteruitgang van de hazelmuis. De rapportage van 2002 is nog niet verschenen. In z'n algemeenheid kan wel gezegd worden dat 2002 een goed jaar was voor de hazelmuis en dat de achteruitgang iets minder groot is dan alleen aan de hand van de gegevens uit 2001 geconcludeerd is. Ander positief nieuws is het

feit dat in de afgelopen jaren al enkele tientallen nesten zijn gevonden in voor de hazelmuis beheerde bosranden. Het ziet er naar uit dat dit aantal de komende jaren flink zal toenemen. De totale Nederlandse populatie hazelmuizen wordt momenteel geschat op enkele honderden exemplaren (Foppen *et al.*, in voorbereiding).

literatuur

Foppen, R.P.B., L. Verheggen & H. Erkenbosch, 1995. Zomernesten van de hazelmuis in Zuid-Limburg. Ecologie en verspreiding. *Natuurhist. Mndbl.* 84 (8): 200-212.
 Foppen, R.P.B., L. Verheggen & M. Boonman (in voorbereiding). Biology, status and conservation of the hazel dormouse (*Muscardinus avellanarius*) in The Netherlands. *Lutra*
 Laar, V. van, 1984. Verspreiding en habitatkeuze van de hazelmuis *Muscardinus avellanarius* (L., 1758) in Nederland. *Lutra* 27: 229-261.
 Verheggen, L.S.G.M., 2002. Hazelmuisinventarisatie 2001. Een onderzoek naar de verspreiding van nesten in actuele en potentiële leefgebieden in Zuid-Limburg. VZZ-rapport 2001.31. VZZ, Arnhem/adviesbureau Natuurbalans-Limes Divergens, Nijmegen.

Martijn Boonman
 Bureau Natuurbalans - Limes
 Divergens, Postbus 31070,
 6503 CB Nijmegen.